HOMMELS

Hommels zijn middelgrote tot grote, harige bijen die belangrijke bestuivers zijn voor veel gewassen, waaronder bonen en fruit.

Het zijn sociale soorten die in grote kolonies van tot **200** bijen leven. Elke kolonie bestaat uit een koningin (**K**), veel werksters (**W**) (steriele vrouwtjes) die stuifmeel en nectar voor de kolonie verzamelen en mannetjes (**M**). Koekoekshommels leggen hun eieren in de nesten van sociale hommels. Als gevolg hiervan hebben ze geen werksters om stuifmeel te verzamelen en hebben alleen mannelijke (**M**) en vrouwelijke (**V**) verschijningsvormen.

Er zijn **29** soorten in Nederland, maar de volgende soorten vermelden de meeste van de hommel waarnemingen. Er zijn **drie** handige stappen om een hommel te identificeren:

1. STAARTKLEUR
   Hommels hebben witte of rode staarten, of geen onderscheidbare staartkleur. Staartkleuren kunnen vervagen naarmate de bij ouder wordt.
2. STREPEN
   Veel hommels hebben zwarte en gele strepen, maar deze kunnen variëren van één dikke streep tot drie dunne strepen afhankelijk van de soort.
3. SOCIALE OF KOEKOEKSHOMMEL?
   Deze lijken vaak op hun gastheersoort, maar zij kunnen moeilijk te identificeren zijn zonder een microscoop. Ze hebben de volgende kenmerken:
   - > Verduisterde vleugels
   - > Geen stuifmeelkorven op hun achterpoten (mannelijk hommels hebben ook geen stuifmeelkorven)
   - > Minder behaard dan sociale hommels wat betekent dat het onderliggende glanzend zwarte lichaam vaak te zien is

Alle volgende foto's zijn van arbeiders, behalve voor koekoeksbijen.

www.northsearegion.eu/beespoke @BeespokeNSR

VLIEGEN, WESPEN EN BIJEN

Is het een bij of een vlieg?

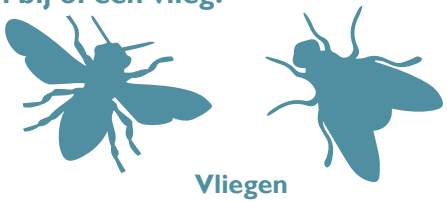

Bijen
4 vleugels
Lange, dunne antennes
Ogen aan de zijkant van het hoofd
Harig
Bijen zweven niet

Vliegen
2 vleugels
Korte, dikke antennes
Ogen voor het hoofd
Meestal niet behaard
Vliegen kunnen zweven

Is het een bij of een wesp?

Wespen kunnen roofdieren zijn die insecten en spinnen jagen om hun nakomelingen te voeden of zij kunnen parasitair zijn op insecten. Ze hebben lange poten met stekels om ze rond prooi te wikkelen en terug te dragen naar het nest.

Bijen zijn wespen die zijn geëvolueerd om zich te voeden met stuifmeel in plaats van prooi. Als gevolg hiervan zijn ze hariger met gespecialiseerde haartjes op de benen of onderlijf om stuifmeel terug naar hun nest te dragen. Gedragsverschillen kunnen ook een nuttige identificatie hulpmiddel zijn; bijen vliegen van bloem tot bloem terwijl wespen zitten en wachten tot de prooi voorbijvliegt.

Bijen anatomie

De anatomie van bijen is opgedeeld in het hoofd, de thorax en onderlijf. Mannetjes hebben de neiging om geel gezichtshaar en een flodderig uiterlijk te hebben.

Aanvullende informatiebronnen:

Falk, S. (2017) Field Guide to the Bees of Great Britain and Ireland. Bloomsbury: Bloomsbury Wildlife Guides

www.flickr.com/photos/63075200@N07/collections/72157631518508520/

www.bwars.com/content/identification-guides-download

Bumblebee Conservation Trust

BEESPOKE

Benefitting Ecosystems through Evaluation of food Supplies for Pollination to Open up Knowledge for End users

Gewone hommels van Nederland

Interreg North Sea Region BEESPOKE European Regional Development Fund EUROPEAN UNION

Garden bumblebee © W George

Guide written by Ellie Jackson-Smith (Game & Wildlife Conservation Trust) and edited by Dave Goulson (University of Sussex) and Steven Falk

Steenhommel

(Bombus lapidarius)

Q/W – Gitzwart met een opvallende rode staartkleur. **M** – Twee extra gele strepen op de thorax en geel gezichtshaar.

Weidehommel

(Bombus pratorum)

Q/W – Oranje staartkleur (merkbaar bleker als bij de Steenhommel) met een gele streep op het onderlijf en rond de hals. **W** hebben een verkorte onderlijf streep. **M** – Extra gezichtshaar een grotere gele streep op het onderlijf.

Rode koekoekshommel

(Bombus rupestris)

Schaars behaard met een rode staart. **M** zijn onduidelijk grijsachtige-gele strepen die het zich onderscheiden van de gastheersoort, de Steenhommel.

Akkerhommel

(Bombus pascuorum)

De thorax is rood-oranje bovenop en lichter aan de zijkanten, het onderlijf kan variëren van helemaal geelbruin tot bijna helemaal zwart, de staart kan licht oranje zijn.

Gewone koekoekshommel

(Bombus campestris)

Geel-zwart-gele strepen op de thorax en een roodbruine staart. Deze staartkleur kan meer dan de helft van het onderlijf bedekken.

Veldhommel

(Bombus lucorum)

Een limoen-gele streep rond de hals, een gele streep rond het onderlijf en een witte staart. **M** hebben een breder gele streep op het onderlijf en gele gezichtsbeharing. In het veld is deze soort bijna nauwelijks te onderscheiden van de *Bombus terrestris*.

Aardhommel

(Bombus terrestris)

Een geelbruine staart met franjes van oranje haren waar de staart naar het overig onderlijf overgaat. Donkergele strepen rond het onderlijf en de hals. In het veld is deze soort bijna nauwelijks te onderscheiden van de *Bombus lucorum*.

Tuinhommel

(Bombus hortorum)

Witte staart en geel-zwart-gele strepen op de thorax plus een derde gele streep op het onderlijf. Het gezicht is duidelijk langer dan de op elkaar lijkende Lichte Koekoekshommel en Veenhommel.

Boomhommel

(Bombus hypnorum)

Een onmiskenbare soort met een roodbruine thorax, een zwart onderlijf en een witte staart.

Tweekleurige koekoekshommel

(Bombus bohemicus)

Een gele streep rond de hals en kleine gele vlekken op elk zijkant van het onderlijf boven de witte staart. **M** hebben een extra gele streep die de onderkant van de thorax en de bovenkant van het onderlijf bedekken. Ze parasiteren de nesten van Veldhommels.

Grote koekoekshommel

(Bombus vestalis)

Een gele streep rond de hals met grote gele vlekken op elk zijkant van het onderlijf boven de witte staart. Ze parasiteren de nesten van Aardhommels.

Vierkleurige koekoekshommel

(Bombus sylvestris)

Een kleine soort met Kleine soort met een gele borstkraag en een witte staart. **M** hebben een extra gele band aan de bovenkant van het onderlijf en het uiteinde van de staart is oranje. **F** hebben kenmerkend hun onderlijf onder zich opgerold. Ze parasiteren de Weidehommel en de Veenhommel. In het veld is deze soort bijna nauwelijks te onderscheiden van de *Bombus norvegicus*.

Images © W George, P Thompson, E Jackson-Smith, T Parkes